

HRVATSKI SABOR

1124

Na temelju članka 88. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O TRŽIŠTU PLINA

Proglašavam Zakon o tržištu plina, koji je donio Hrvatski sabor na sjednici 19. srpnja 2001.

Broj:01-081-01-2396/2

Zagreb, 24. srpnja 2001.

Predsjednik

Republike Hrvatske

Stjepan Mesić, v. r.

ZAKON

O TRŽIŠTU PLINA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Energetske djelatnosti: dobava plina i distribucija plina obavljaju se prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi.

(2) Djelatnost transporta plina obavlja se kao javna usluga.

Članak 2.

(1) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu imaju značenja utvrđena Zakonom o energiji.

(2) U ovom se Zakonu koriste i izrazi koji u smislu ovoga Zakona imaju sljedeća značenja:

1. distribucija plina – opskrba plinom krajnjih kupaca distribucijskim sustavom plinovoda,

2. distributer plina – pravna ili fizička osoba koja kupuje plin isključivo za daljnju prodaju i obavlja distribuciju plina za krajnje kupce,

3. dobava plina – kupnja plina iz proizvodnje i/ili uvoza radi prodaje kupcima plina,

4. dobavljač plina (trgovac na veliko) – pravna ili fizička osoba koja kupuje (dobavlja) i prodaje plin,

5. izravni kupac plina – pravna ili fizička osoba koja plin koristi isključivo za vlastite potrebe izravno iz transportnog sustava plinovoda (osim UNP-a),

6. krajnji kupac plina – pravna ili fizička osoba koja kupuje plin za vlastite potrebe,

7. kupac plina - povlaštene, izravni, distributeri i krajnji potrošači,

8. Mrežna pravila – tehnički, komercijalni i drugi uvjeti za pristup korisnika transportnom sustavu,

9. opskrba plinom – dobava, transport i distribucija plina,

10. plin – prirodni plin, miješani ukapljeni naftni plin (UNP) sa zrakom, ispareni ukapljeni naftni plin te gradski plin,

11. plinski distribucijski sustav – sustav plinovoda za distribuciju plina,

12. pregovorni pristup treće strane – način pristupa sustavu u kojem su komercijalni uvjeti pristupanja sustavu predmet pregovaranja,
13. priključak na plinski sustav – fizički priključak na transportnu ili distribucijsku mrežu prema propisanim uvjetima,
14. transport plina – prijevoz dobavljenog plina od ulaza u transportni sustav do primopredajnih mjerno-redukcijskih stanica (osim UNP-a),
15. transporter plina – pravna ili fizička osoba nadležna za transport i tranzit plina (osim UNP-a),
16. transportni sustav plinovoda - sustav međunarodnih, magistralnih, regionalnih i spojnih plinovoda,
17. “vozi ili plati” (“ship or pay” – skraćeno SOP) ugovori - ugovorna klauzula kojom kupac prihvaća da će zakupljeni transportni ili tranzitni kapacitet plaćati bez obzira na transportirane količine plina,
18. “puno za prazno” (“take or pay” - skraćeno TOP) ugovori - ugovorna klauzula kojom se prodavač plina obvezuje dobiti ugovorene količine plina, a kupac platiti te količine bez obzira da li ih je preuzeo. Nepreuzete, a plaćene količine kupac ima pravo preuzeti naknadno.

II. OPSKRBA PLINOM

Članak 3.

Objekte, uređaje i sustav, koji se koriste za dobavu, transport i distribuciju plina, mogu graditi energetske subjekti koji imaju dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti, pod uvjetima propisanim Zakonom o gradnji, te posebnim tehničkim i sigurnosnim uvjetima i uvjetima koji se odnose na zaštitu okoliša, propisanim posebnim propisima.

A. Dobava plina

Članak 4.

- (1) Za dobavu plina i ugovaranje uvoznih količina odgovoran je dobavljač plina, a ugovor o dobavi plina dostavlja se Ministarstvu i Vijeću za regulaciju.
- (2) Dobavljač plina može sklopiti nove ugovore tipa “vozi ili plati” ili “puno za prazno” samo uz suglasnost Vijeća za regulaciju.
- (3) Ministarstvo je odgovorno za dugoročno planiranje i razvoj plinskoga transportnog sustava zbog kontinuiteta i sigurnosti opskrbe prirodnim plinom u okviru cjelovite energetske politike države.
- (4) Za izgradnju i održavanje plinskoga transportnog sustava te za pouzdan i ekonomičan transport plina do izravnih kupaca ili distributera odgovoran je transporter plina.
- (5) Za izgradnju i održavanje distribucijskog sustava plinovoda, te za pouzdanu i ekonomičnu distribuciju plina do kupaca odgovoran je distributer plina koji je ovlašten za obavljanje te djelatnosti na temelju koncesije.

Članak 5.

- (1) Dobavljač plina za distributere plina i izravne kupce plina dužan je sklopiti ugovor o prodaji plina sa distributerom plina i izravnim kupcem koji je priključen na plinski transportni sustav.
- (2) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka se sklapa na neodređeno vrijeme osim ako ugovorne strane ne ugovore drugačije.
- (3) Dobavljač plina obavezan je distributerima plina i izravnim kupcima osigurati ugovorene količine plina.
- (4) Dobavljač plina distributerima plina i izravnim kupcima plina jamči pouzdanost dobave sklapanjem odgovarajućih ugovora o kupnji dovoljnih količina plina, o zakupu transportnih kapaciteta i pristupu na transportni sustav, ugovora o skladištenju plina, skladištenju odgovarajućih pričuva plina i na drugi odgovarajući način.

B. Transport plina

Članak 6.

(1) Transporter plina jamči pouzdanu i kvalitetnu dopremu plina od ulaza u plinski transportni sustav na području Republike Hrvatske do primopredajnih mjerno redukcijskih stanica distributera plina, odnosno izravnih i povlaštenih kupaca.

(2) Transporter plina obavlja poslove:

- transporta plina,
- razvoja, izgradnje, održavanja, upravljanja i nadzora cijeloga transportnog sustava,
- ostale poslove neophodne za tehničko funkcioniranje sustava.

(3) Transporter plina je obavezan osigurati tajnost povjerljivih poslovnih podataka koje dobije od energetskih subjekata tržišta plina i kupaca, osim ako se posebnim propisom ne zahtijeva da se određeni podaci javno objavljuju ili na zahtjev prosljede nadležnim državnim tijelima.

Članak 7.

(1) Transporter plina izrađuje i donosi razvojne planove za razvoj, izgradnju i modernizaciju plinskoga transportnog sustava sukladno odredbama Zakona o energiji.

(2) Razvojni planovi iz stavka 1. ovoga članka donose se za razdoblje od najmanje 5 godina i mora ih odobriti Ministarstvo.

Članak 8.

(1) Transporter plina će u skladu s načelom pregovornog pristupa treće strane omogućiti pristup plinskom transportnom sustavu dobavljačima plina i/ili povlaštenim kupcima na nepristran i razvidan način.

(2) Energetski subjekti tržišta plina iz stavka 1. ovoga članka pregovaraju o komercijalnim, tehničkim i drugim uvjetima pristupa plinskom transportnom sustavu te sklapaju ugovore o transportu plina.

(3) Transporter plina mora javno objaviti temeljne tržišne uvjete za pristup transportnom sustavu i učiniti ih dostupnim svim zainteresiranim energetskim subjektima tržišta plina njihovim objavljivanjem u javnom tisku i/ili u glasilu Vijeća za regulaciju.

(4) Uvjeti koje su obavezni ispuniti dobavljač i povlašteni kupac da bi pristupili plinskom transportnom sustavu određuju se Mrežnim pravilima. Prijedlog Mrežnih pravila utvrđuje transporter plina, a donosi ministar uz prethodno mišljenje Vijeća za regulaciju.

Članak 9.

(1) Transporter plina može odbiti pristup plinskom transportnom sustavu u slučaju nedostatka kapaciteta ili u slučaju kad bi mu pristup plinskom transportnom sustavu mogao prouzročiti ozbiljne gospodarske ili financijske poteškoće s obzirom na ugovore tipa "vozi ili plati" i/ili "puno za prazno", sklopljene prije podnošenja spornog zahtjeva.

(2) Odbijenu stranku transporter plina mora pisano obavijestiti o razlozima odbijanja.

(3) Stranka kojoj je odbijen pristup plinskom transportnom sustavu, ili koja ima prigovore na uvjete pristupa, može izjaviti žalbu Vijeću za regulaciju. Rješenje Vijeća je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

(4) Transporter plina ne može odbiti pristup plinskom transportnom sustavu pravnoj ili fizičkoj osobi koja se bavi proizvodnjom prirodnog plina na teritoriju Republike Hrvatske.

(5) Kad prigovor podnosi povlašteni kupac Vijeće za regulaciju je dužno donijeti odluku po hitnom postupku.

C. Distribucija plina

Članak 10.

(1) Djelatnost distribucije plina obavlja se na temelju koncesije koju nakon provedenoga javnog natječaja daje jedinica područne (regionalne) samouprave.

(2) Ministar uz suglasnost ministra nadležnog za komunalno gospodarstvo propisuje uvjete i način obavljanja djelatnosti distribucije plina, prava i obveze distributera plina, prava i obveze korisnika usluge distribucije plina te način osiguranja sredstava za izgradnju sustava.

(3) Jedinice područne (regionalne) samouprave, u skladu s propisom iz stavka 2. ovoga članka pobliže uređuju uvjete i način obavljanja djelatnosti distribucije plina u skladu s odredbama ovoga Zakona.

Članak 11.

(1) Djelatnosti i nadležnosti distributera plina su:

- razvoj, izgradnja, održavanje, upravljanje i nadzor distribucijskog sustava te provođenje tehničkih i sigurnosnih propisa,

- usklađivanje djelovanja distribucijskog sustava s transportnim sustavom te pružanje usluga distribucijskog sustava.

(2) Distributer plina je dužan priključiti svakog kupca koji se nalazi na njegovom distribucijskom području na njegov zahtjev, na temelju nepristranih i razvidnih mjerila ako postoji dovoljan kapacitet sustava, te ako su zadovoljeni tehnički i komercijalni uvjeti.

(3) Opskrbu plinom krajnjeg kupca u distribuciji obavlja distributer plina koji raspolaže s dovoljnim kapacitetom distribucijskog sustava plinovoda, uređajima i postrojenjima tehničkih karakteristika koje omogućuju isporuku plina, a u skladu sa Zakonom o energiji.

(4) Stranka kojoj je odbijen pristup plinskom distribucijskom sustavu, ili koja ima prigovor na uvjete pristupa, može uložiti žalbu Vijeću za regulaciju. Rješenje Vijeća je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

III. POVLAŠTENI KUPAC

Članak 12.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona položaj povlašćenih kupaca plina stječu:

- kupci koji kupuju plin za proizvodnju električne energije neovisno o iznosu godišnje potrošnje i u granicama količine plina namijenjene takvoj uporabi,

- kupci koji kupuju plin za istodobnu proizvodnju električne i toplinske energije, neovisno o iznosu godišnje potrošnje i u granicama količine plina namijenjene takvoj uporabi,

- kupci koji kupuju plin samo za vlastite potrebe i čija je godišnja potrošnja veća od sto milijuna prostornih metara (m³) plina.

(2) Vlada Republike Hrvatske može propisati druge i drugačije parametre za stjecanje položaja povlašćenog kupca polazeći od dinamike otvaranja tržišta plinom.

(3) Jednom stečeni položaj povlašćenog kupca ne može se izgubiti bez obzira na promjenu parametara prema odredbi stavka 2. ovoga članka, osim u slučajevima kad povlašćeni kupac sam značajno promijeni uvjete na temelju kojih je stekao ovaj položaj.

Članak 13.

(1) Povlašćeni kupac i/ili dobavljač prirodnog plina koji žele ugovoriti opskrbu plina, ali zbog tehničkih ili drugih razloga ne mogu dobiti pristup plinskom transportnom sustavu, mogu izgraditi vlastiti izravni plinovod.

(2) Izgradnji izravnog plinovoda prema odredbi stavka 1. ovoga članka može se pristupiti samo na temelju odobrenja Vijeća za regulaciju.

Članak 14.

(1) Ovlaštenici koncesija za proizvodnju nafte i plina i vlasnici objekata (postrojenja) za proizvodnju nafte i plina i skladištenje u geološkim strukturama, dozvolit će pristup i korištenje

svojih ob-jekata i postrojenja za transport i skladištenje prirodnog plina tre-ćoj strani ako to omogućuje kapacitet, tehnički i sigurnosni uvjeti, ne ugrožavajući pritom tehnološki proces proizvodnje, oplemenjivanja, skladištenja i transporta prirodnog plina.

(2) Pristup i korištenje sustava za proizvodnju prirodnog plina uređuje se međusobnim ugovorom između osobe koja traži pristup sustavu i ovlaštenika koncesije ili vlasnika objekta iz stavka 1. ovoga članka, uz odobrenje Vijeća za regulaciju.

IV. NAČELO UZAJAMNOSTI

Članak 15.

Transporter plina može odbiti pristup plinskom transportnom sustavu pravnoj ili fizičkoj osobi iz druge zemlje ako ne postoji uvjet uzajamnosti.

V. TRANZIT

Članak 16.

(1) U skladu s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku transporter plina mora obaviti tranzit plina pod uvjetima i na način određen ovim Zakonom.

(2) Pristup transportnom sustavu plinovoda određuje se u skladu s odredbama koje se odnose na pristup povlaštenih kupaca plina.

VI. NADZOR

Članak 17.

(1) Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona provodi Ministarstvo.

(2) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona obavlja Državni inspektorat i drugi nadležni inspektori prema posebnim propisima.

VII. KAZNE NE ODREDBE

Članak 18.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj energetski subjekt koji:

- ne sklopi ugovor s distributerom plina i izravnim kupcem (članak 4. stavak 1.),
- ne osigurava tajnost povjerljivih poslovnih podataka (članak 6. stavak 3.),
- ne izradi razvojne planove sukladno članku 7. stavku 1. ovoga Zakona,
- ne objavi javno temeljne tržišne uvjete (članak 8. stavak 3.),
- odbije pristup sustavu protivno odredbi članka 9. stavka 1. ovoga Zakona,
- pristupi izgradnji izravnog plinovoda bez odobrenja Vijeća za regulaciju (članak 13. stavka 2.),
- odbije pristup transportnom sustavu protivno odredbi članka 14. ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka odgovorna osoba energetskog subjekta.

(3) Uz kaznu za prekršaj može se energetskom subjektu koji je počinio više prekršaja ili u roku od godine dana ponavlja prekršaj iz stavka 1. ovoga članka izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti do godinu dana, a odgovornoj osobi energetskog subjekta izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja istih poslova do godinu dana.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 19.

(1) Transporter plina je dužan utvrditi prijedlog Mrežnih pravila iz članka 8. stavka 4. ovoga Zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Ako transporter plina u roku iz stavka 1. ovoga članka ne utvrdi prijedlog Mrežnih pravila prijedlog će utvrditi Ministarstvo i donijeti ih nakon pribavljanja mišljenja Vijeća za regulaciju.

Članak 20.

Ministar će propis iz članka 10. stavka 2. ovoga Zakona donijeti u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 21.

Transporteri plina i distributeri plina moraju uskladiti svoje poslovanje sa odredbama ovoga Zakona u roku od 6 mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Članak 22.

Ako nakon dana stupanja na snagu ovoga Zakona dođe do statusne promjene energetskeg subjekta koji na dan stupanja na snagu ovoga Zakona obavlja djelatnost opskrbe plinom na temelju koncesije, energetske subjekti nastali statusnom promjenom nastavljaju obavljati djelatnost do isteka razdoblja na koje je koncesija dana u skladu s uvjetima iz koncesije.

Članak 23.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se od 1. siječnja 2002.

Klasa: 310-05/01-01/02

Zagreb, 19. srpnja 2001.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskog sabora

Zlatko Tomčić, v. r.